

LUSTWARANDE

Platform for Contemporary Sculpture

LUSTWARANDE 2023 - EARTHEATERS

27.08 - 22.10.2023

park De Oude Warande, Tilburg

Nu onze levens steeds meer bepaald worden door algoritmes, migratie en hongersnoden toenemen en er vrijwel door niemand meer getwijfeld wordt aan de ernst van de klimaatcrisis, is het besef dat we in een nieuw tijdperk beland zijn collectief ingedaald.

We staan aan het begin van een geologisch tijdvak, waarin het handelen van de mens zoveel impact op de aarde heeft, dat alle organismen, inclusief de mens zelf, hiervan de gevolgen ondervinden. Dit nieuwe tijdvak vraagt volgens filosoof Bruno Latour, die het aanduidt als het Antropoceen, om een herbezinning op de verstoorde verhouding van de mens met de planeet. Hij maakt dit op een prikkelende wijze duidelijk in zijn lezingenbundel *Oog in oog met Gaia* (2017). Voor Latour gelden de klassieke scheidslijnen en tegenstellingen tussen mens en dier, cultuur en natuur niet langer. Zijn *Parliament of Things* is een opzienbarend voorbeeld: in dit parlement zijn niet alleen mensen maar ook dieren, planten en dingen vertegenwoordigd. In diverse rivierrijke landen, als Nieuw-Zeeland, Brazilië en Bangladesh, heeft dit inmiddels geleid tot nieuwe ecologische wetgeving, mede gebaseerd op de rechten van de rivieren in kwestie, vertegenwoordigd door tolken en voogden.

De Australische filosoof Timothy Morton gaat in zijn boek *Humankind* (2019) nog een stap verder en stelt zich de vraag: wordt het niet eens tijd dat het concept van het menszijn kritisch onder de loep wordt genomen? Vanuit de wetenschap dat het menselijk lichaam samengesteld is uit microben, kun je je afvragen of de mens niet een symbiotisch wezen is. Net als Latour ziet Morton de mens niet langer als middelpunt maar als een onderdeel van een complex en alomvattend systeem dat zowel uit levende entiteiten (mensen, dieren, planten) en niet-levende entiteiten (aarde, water, steen, vuur, gas, temperatuur en digitale data) bestaat. Dit denkperspectief wordt aangeduid als Posthumanisme.

Het Antropocene gedachtegoed heeft veel gemeenschappelijk met de denkkaders van een groep feministische filosofen, als Karen Barad, Donna Haraway, Mel Y Chen en Stacy Alaimo. Laatstgenoemde poneerde in haar essay *Trans-corporeality* (2012) de term **trans-corporeaal**, waarmee zij de vloeibaarheid tussen en verstrengelingen van levende en niet-levende lichamen aanduidt. Het dringt aan op een heroverweging van het idee van het lichaam als een inerte, op zich zelf staande entiteit. Deze term spreekt zeer tot de verbeelding als we bijvoorbeeld denken aan het feit dat microplastics meer en meer opgenomen worden in het menselijk lichaam. Levende en niet-levende componenten versmelten onomkeerbaar door materialen die we onophoudelijk in onze omgeving dumpen, zoals olie, plastic, hormonen en chemicaliën. Ieder lichaam, levend of niet-levend, is onderhevig aan deze toxische, invasieve invloeden waardoor het evolueert en muteert. De term trans-corporeaal heeft niet alleen betrekking op levende wezens maar ook op grotere systemen zoals de klimaatsverandering en toenemende epidemieën en omgevingsziekten.

office

Lange Nieuwstraat 237a
5041 DE Tilburg

postal address

POBox 363
5000 AJ Tilburg

t + 31 (0)13 545 7573

info@lustwarande.org
www.lustwarande.org

CC 41105566

IBAN NL71 RABO 0122588347
VAT NR. NL009098161B.01

De populaire cultuur overvoert ons met onheilspellende beelden als het over dit voorland gaat en miskent het feit dat het nieuwe tijdperk niet per se negatief is. Het kan ook beschouwd worden als een oorsprong voor nieuwe verstrengelingen, waaruit we lering kunnen trekken. De titel *Eartheaters* verwijst naar de toenemende neiging de planeet niet langer genadeloos te exploiteren maar ons te zetten naar en te voeden met het ritme van de aarde. *Eartheaters* zijn één met de aarde. Antropologe Anna Tsing noemt soorten die op de meest onherbergzame industriële ruïnes kunnen groeien “third nature” (*Arts of Living on a Damaged Planet: Ghosts and Monsters of the Anthropocene*, 2017). Ondanks of dankzij catastrofe duiken onvermoede paden op. Uit de schaduwen komt licht tevoorschijn.

Kunst speelt in dat kennisproces een vooraanstaande rol. De expositie *Eartheaters* stelt een jonge generatie internationale kunstenaars centraal in wier werk dit posthumanistische gedachtegoed centraal staat. Uiteraard speelt deze thematiek al veel langer en kent voorlopers sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw, geïnspireerd door het gedachtegoed van De Club van Rome. Die uitte einde jaren zestig al hun bezorgdheid over de in rap tempo toenemende uitputting van de aarde. De jongste generatie kunstenaars, die deze problematiek centraal stellen, bevragen hoe kunst zich tot onze habitat kan verhouden. Hoe kunnen de grenzen van de termen “natuur” en “levend” opgerekt worden? In hoeverre is de hedendaagse mens al gemanipuleerd, zowel fysiek als geestelijk. De kunstenaars willen onze vastgelopen relatie met de wereld deconstrueren door gemuteerde landschappen en hybride wezens te creëren. Verbeeldingskracht, hoe duister die soms op het eerste oog ook mag lijken, kan onze werkelijkheidsperceptie werkelijk doen verschuiven en verscherpen.

Niet alleen hun gedachtegoed verbindt deze kunstenaars, ook hun werk. Hun oeuvres worden gekenschetst door een vervreemdende maar altijd fascinerende beeldtaal, waarin materialiteit, recycling, technologie, transformatie, onvoorspelbaarheid en versmelting van het analoge en digitale een sleutelrol spelen.

Eartheaters brengt een tiental van deze jonge, internationale kunstenaars samen. Door hun nieuwe werken te presenteren in de “natuurlijke omgeving” van de Oude Warande, raken kunst en omgeving sterk met elkaar verweven. De sculpturen en installaties zijn fysieke entiteiten, die naadloos opgaan in het landschap waarin ze gepresenteerd worden. Want juist in de context van de thematiek van de expositie wordt de relatie die de werken met deze omgeving hebben benadrukt: een wereld waarin natuur en cultuur, organisme en ding, fysiek en digitaal één entiteit vormen.

Deelnemende kunstenaars:

Leyla Aydoslu (DE, 1987)
Matea Bakula (BA, 1990)
Olivia Bax (SG, 1988)
Giulia Cenci (IT, 1988)
Léa de Cacqueray (FR, 1996)
Nicolas Deshayes (FR, 1983)
Jonathan van Doornum (NL, 1987)
Tiril Hasselknippe (NO, 1984)
Jan Hüskes (DE, 1991)
Yein Lee (KR, 1988)

Curatoren: Chris Driessen (artistiek directeur) & Isabelle Andriessen (kunstenaar)

office

Lange Nieuwstraat 237a
5041 DE Tilburg

postal address

POBox 363
5000 AJ Tilburg

t + 31 (0)13 545 7573

info@lustwarande.org
www.lustwarande.org

CC 41105566

IBAN NL71 RABO 0122588347
VAT NR. NLO09098161B.01